

DENİZ İŞ KANUNU¹

Kanun Numarası	:854
Kabul Tarihi	:20/4/1967
Yayımlandığı Resmî Gazete	: Tarih: 29/4/1967 Sayı: 12586
Yayımlandığı Düstur	: Tertip: 5 Cilt:6 Sayfa: 1849

Kanun kapsamı:

Madde 1 – Bu kanun denizlerde, göllerde ve akarsularda Türk Bayrağını taşıyan ve yüz ve daha yukarı grostonilatoluk gemilerde bir hizmet akti ile çalışan gemiadamları ve bunların işverenleri hakkında uygulanır.

Aynı işverene ait gemilerin grostonilatoları toplamı yüz veya daha fazla olduğu veya hizmet akti ile çalışan gemiadamları sayısının 5 veya daha fazla bulunduğu takdirde birinci bent hükmü uygulanır.

Bu kanunun uygulanmasında; sandal, mavna, şat, salapurya gibi olanlar da (gemi) sayılır.

Cumhurbaşkanı, ekonomik ve sosyal gerekler bakımından bu kanun hükümlerini yukarıdaki bentlerin kapsamı dışında kalan gemilerle gemiadamlarına ve bunların işverenlerine kısmen veya tamamen teşmle yetkilidir.²

Yukardaki bentlerde yazılı gemilerin bu kanun kapsamına alınmaları sebebiyle yapılabilecek itirazlar Çalışma Bakanlığı tarafından incelenerek karara bağlanır. Bu itirazlar kanunun uygulanmasını durduramaz.

İşveren, gemiadamı, kaptan ve işveren vekilinin tarifi:

Madde 2 – Bu kanunun uygulanmasında,

A) Gemi sahibine veya kendisinin olmayan bir gemiyi kendi adına ve hesabına işlenen kimseye “işveren” denir.

B) Bir hizmet aktine dayanarak gemide çalışan kaptan, zabıt ve tayfalarla diğer kimselere “gemiadamı” denir.

C) Gemiyi sevk ve idare eden kimseye veya zorunlu sebeplerle görevi başında bulunmaması halinde ona vekalet eden kimseye “kaptan” denir.

Ç) Kaptan veya işveren adına ve hesabına harekete yetkili olan kimseye “işveren vekili” denir.

¹ 193 sayılı “Gelir Vergisi Kanununun” 17/10/1980 tarih ve 2320 sayılı Kanunla değişik 25inci maddesi gereğince bu Kanuna göre ödenen ki dem tazminatlarının hizmet erbabinin 24 aylığını aşmayan miktarları (hizmet ifa etmemekzisin ödenen ücretler) tazminat sayılmasız.

² 2/7/2018 tarihli ve 698 sayılı KHK’nın 28inci maddesi ile bu fıkradada yer alan “Bakanlar Kurulu” ibaresi “Cumhurbaşkanı” şeklinde değiştirilmiştir.

İşveren vekilinin bu sıfatla gemiadamlarına karşı muamele ve taahhütlerinden doğrudan doğruya işveren sorumludur.

Saklı hükümler:

Madde 3 – Türk Ticaret Kanununun deniz ticaretinden bahseden dördüncü kitabındaki kaptan ile işveren arasındaki ilişkilere ait hükümler saklıdır.

Yabancı gemiadamları:

Madde 4 – Bu kanun hükümleri, mütekabiliyet esaslarına göre Türk gemiadamlarına aynı mahiyette haklar tanıyan devletlerin uyruğunda olup bu kanun kapsamına giren gemilerde çalışan gemiadamlarına bu uygulanır.

Yazılı aktit:

Madde 5 – Hizmet akti işveren veya işveren vekiliyle gemiadamı arasında yazılı olarak iki nüsha yapılır ve taraflardan her birine birer nüsha verilir.

Yazılı aktin şekli:

Madde 6 – Bu kanuna göre yapılacak yazılı aktitlerde aşağıdaki hususların bulunması gereklidir:

1. İşverenin adı ve soyadiyle ikametgah adresi,
2. Gemiadamının adı, soyadı, doğum tarihi ve yeri, sicil numarası ve ikametgah adresi,
3. Gemiadamının çalışacağı geminin ismi, sicil numarası, grostonilatosu ve kaydedildiği sicil dairesi (Gemiadamının aynı işverenin muhtelif gemilerinde çalışması ihtimali mevcutsa, bu hizmet aktinde ayrıca belirtilir.)
4. Aktin yapıldığı yer ve tarih,
5. Gemiadamının göreceği iş,
6. Gemiadamının hizmete başlayacağı tarih ve yer,
7. Hizmet aktinin belli bir süre için yapılmış olup olmadığı, belli bir süre için yapılmış ise süresi veya sefer üzerine ise hangi sefer olduğu,
8. Kararlaştırılan ücret esası ile miktarı,
9. Ücretin ödeme zamanı ve yeri ile zorunlu tutulan işverenler için gemiadamının ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakının ödeneceği banka özel hesap numarası,³
10. Avans şartları,
11. Diğer iş şartları,
12. Tirimciler ve ateşçiler ile yapılacak hizmet aktitlerinde 25/5/1959 gün ve 7292 sayılı kanunla onanan sözleşmenin özeti.

³ 17/4/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanunun 84 üncü maddesiyle bu bentte yer alan “yeri” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile zorunlu tutulan işverenler için gemiadamının ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakının ödeneceği banka özel hesap numarası” ibaresi eklenmiştir.

Belirli süre veya sefer için akit:

Madde 7 – Hizmet akti belirli bir süre veya sefer için yahut süresiz olarak yapılabilir.

I - Belirli bir süre için yapılmış hizmet akti bu sürenin bitiminde sona erer. Hizmet akti gemi seyir halinde iken sona ererse akit, geminin ilk limana varmasına ve güvenlik altına alınmasına kadar devam eder.

II - Belirli sefer için yapılmış hizmet akti, akitte yazılı seferin sonunda gemininvardığı limanda yükünü boşaltmasıyla sona erer.

Akit süresinin uzaması:

Madde 8 – Belirli bir sefer için yapılmış olan hizmet aktinin sonunda gemiadamlı işveren veya işveren vekilinin muvafakatıyla işe devam eder ve gemi de sefere çıkarsa, hizmet akti bu sefer süresince uzatılmış sayılır.

Belirli bir süre için yapılmış olan hizmet aktinin sonunda gemiadamlı işveren veya işveren vekilinin muvafakatıyla işe devam ederse hizmet akti, aynı süre için uzatılmış sayılır.

Resim ve harçtan muafiyet:

Madde 9 – Gemiadamlı işveren veya işveren vekili arasında yapılacak hizmet aktitleri, her türlü resim ve harçtan muافتır.

Deneme süresi:

Madde 10 – Süresi belirli olmayan hizmet aktitlerinde deneme süresi en çok bir aydır.

Bu süre içinde taraflar hizmet aktini bildirimsiz ve tazminatsız bozabilirler. Ancak gemiadamlının çalıştığı günler için ücret hakkı saklıdır.

Çalışma ve kimlik karnesi:

Madde 11 – (Mülga: 10/9/2014-6552/144 md.)

Çalışma belgesi:

Madde 12 – İşinden ayrılan gemiadamlına işveren veya işveren vekili tarafından işinin çeşidinin ne olduğunu ve süresini gösteren bir belge verilir. Bu belgeye gemiadamlı isterse, kendisinin durumu ve davranışlarıyle, çalışmasının ne yolda olduğu da ayrıca yazılır. İşveren veya işveren vekilinin belgedeki imzası, gemiadamlı dilerse bağlama limanındaki liman reisliği tarafından onaylanır.

Kamu hizmeti gören idarelere yahut kamu yararına yardımcı derneklerle bağlı gemilerden çıkan gemiadamlının aldığı belgeler hakkında yukarıki onay hükmü uygulanmaz.

İşveren veya işveren vekili, gemiadamlının istediği belgeyi vermemekte direnirse veyahut belgeye gemiadamlı için doğru olmayan yazılar yazarsa, gemiadamlının yahut yeni işine girdiği işverenin isteği üzerine, bağlama limanındaki liman reisliğince yapılacak

inceleme sonucunu gösteren bir belge gemiadamına veya yeni işverene verilir. Liman reisliği tarafından yapılacak inceleme bir haftada bitirilir.

Kamu hizmeti gören idarelere bağlı gemilerden çıkan gemiadamına belge verilmek istenmez veya hukumetin bu konuda koyduğu hükümler, esaslar, ölçüler ve şartlara göre engelli ve eski hükümlü gemiadamı çalıştırma zorundadır.⁵

Belgenin vaktinde verilmemesi veya hukumetin bu konuda koyduğu hükümler, esaslar, ölçüler ve şartlara göre engelli ve eski hükümlü gemiadamı çalıştırma zorundadır.⁵

Bu belgeler her türlü resim ve harçtan muafdır.

Engelli ve eski hükümlü çalışma:⁴

Madde 13 – Bu kanunun kapsamına giren işveren veya işveren vekilleri, işyerlerinde İş Kanununun ve bununla ilgili yönetmeliğin bu konuda koyduğu hükümler, esaslar, ölçüler ve şartlara göre engelli ve eski hükümlü gemiadamı çalıştırma zorundadır.⁵

Önelsiz fesih ve infisah:

Madde 14 – Süresi belirli olan veya olmayan yahut da sefer üzerine yapılan hizmet akti:

I - İşveren veya işveren vekili tarafından:

a) Gemiadamının herhangi bir limanda geminin hareketinden önce gemiye dönerek hizmete girmemesi veya gemiye hiç dönmemesi,

b) Gemiadamının gemide hizmet görmesinin tutukluluk, hapis veya gemide çalışmaktan menolunması gibi sebeplerle imkansız bir hal olması,

c) Gemiadamının işveren veya işveren vekiline karşı, kanuna, hizmet akitlerine sair iş ve çalışma şartlarına aykırı hareket etmesi,

ç) Gemiadamının işveren veya işveren vekiline karşı denizcilik kural ve teamüllerine veya ahlak ve adaba aykırı hareket etmesi,

II - Gemiadamı tarafından:

a) Ücretin kanun hükümleri veya hizmet akti gereğince ödenmemesi,

b) İşveren veya işveren vekilinin gemiadamına karşı, kanuna, hizmet akitlerine veya sair iş şartlarına aykırı hareket etmesi,

c) İşveren veya işveren vekilinin gemiadamına karşı denizcilik kural ve teamüllerine veya ahlak ve adaba aykırı hareket etmesi,

III - İşveren, işveren vekili veya gemiadamı tarafından:

a) Geminin herhangi bir sebeple 30 günden fazla bir süre seferden kaldırılması,

⁴ 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1inci maddesiyle, bu madde başlığında yer alan "Sakat" ibaresi "Engelli", birinci fıkrasında yer alan "sakat" ibaresi "engelli" şeklinde değiştirilmiştir.

⁵ 2/7/2018 tarihli ve 698 sayılı KHK'nın 28inci maddesi ile bu fıkrada yer alan "tüzüğün" ibaresi "yönetmeliğin" şeklinde değiştirilmiştir.

b) Gemiadamının herhangi bir sebeple sürekli olarak gemide çalışmasına engel bir hastalığa yakalanması veya engelli hâle gelmesi,⁶

Hallerinde feshedilebilir.

IV - Geminin kayba uğraması, terk edilmesi veya harp ganimetii ilan edilmesi veya hâl Türk Bayrağından ayrılması hallerinde ise hizmet akti kendiliğinden bozulur.

Fesih hakkını kullanma öneli:

Madde 15 – 14 üncü maddede işveren, işveren vekili veya gemiadamına tanınan akti feshetmek yetkisi, iki taraftan birinin bu çeşit davranışlarında bulunduğunu öbür tarafın öğrendiği günden başlıyarak (6) işgünü geçtikten ve herhalde fiilin vukuundan itibaren bir sene sonra kullanılamaz.

Bu hallere dayanılarak akti süresi içinde fesheden taraf ayrıca mahkemeye başvurarak öbür taraftan bir tazminat istiyebilir.

Aktin çözülmesinde bildirim:

Madde 16 – A) Süresi belirsiz hizmet akti, 14 üncü maddede yazılı durumlar dışında gemiadamının işe alınmasından itibaren altı ay geçmedikçe bozulamaz.

B) Süresi belirsiz hizmet aktilerinin çözülmesinden önce durumun diğer tarafa bildirilmesi gereklidir.

Hizmet akti:

a) İki altı ay sürmüş olan gemiadamı için, bildirimin diğer tarafa yapılmasından başlıyarak iki hafta sonra,

b) İki altı aydan birbüçük yıla kadar sürmüş olan gemiadamı için, bildirimin diğer tarafa yapılmasından başlıyarak dört hafta sonra,

c) İki birbüçük yıldan üç yıla kadar sürmüş olan gemiadamı için bildirimin diğer tarafa yapılmasından başlıyarak altı hafta sonra,

ç) İki üç yıldan fazla sürmüş olan gemiadamı için, bildirimin diğer tarafa yapılmasından başlıyarak sekiz hafta sonra,

Bozulmuş olur.

C) Öneller asgari olup toplu iş sözleşmesiyle veya hizmet akti ile artırılabilir.

D) Bildirme şartına uygun taraf, yukarıda yazılı önellere uygun ücret tutarında tazminat ödemek zorundadır.

Gemiadamının sendikaya üye olması, şikayetçe başvurması gibi sebeplerle işinden çıkarılması hallerinde ve genel olarak hizmet aktini bozma hakkının kötüye kullanıldığını gösteren diğer durumlarda “B” bendinde yazılı önellere ait ücretlerin üç katı tutarı tazminat olarak ödenir.

Tarafların ayrıca tazminat isteme hakkı saklıdır.

---

⁶ 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu alt bentte yer alan “engel bir hastalığa veya sakatlığa uğraması” ibaresi “engel bir hastalığa yakalanması veya engelli hâle gelmesi” şeklinde değiştirilmiştir.

Fesih hükmünün başlangıcı:

Madde 17 – 14 ve 16 ncı maddelere göre hizmet aktinin feshinde fesih keyfiyeti, gemi seyir halinde ise, kararlaştırılmış limanda ve kararlaştırılmış liman değiştirildiği takdirde ilk uğriyacağı limanda geminin emniyet altına alınmasına kadar uzatılmış sayılır.

Feshin bildirilmesi:

Madde 18 – Hizmet aktinin işveren veya işveren vekili tarafından feshedilmesi halinde sebepleri ile birlikte gemiadamına yazılı olarak bildirilmesi şarttır. Bildirim imkani olmuyan hallerde durum bir tutanakla tespit olunur.

Feshi kapsamayan hal:

Madde 19 – Geminin Türk Bayrağını taşıma hakkı bulunduğu sürece mülkiyetin kısmen veya tamamen herhangi bir şahsa geçmesi hizmet aktinin feshini gerektirmez.

Kıdem tazminatı:

Madde 20 – (Değişik: 17/10/1980 - 2319/1 md.)

Bu Kanuna tabi gemi adamlarının hizmet akitlerinin:

1. İşveren tarafından bu Kanunun 14 üncü maddesinin 1 inci bendinde gösterilen sebepler dışında,

2. Gemi adamı tarafından bu Kanunun 14 üncü maddesinin II nci ve III üncü bentleri uyarınca,

3. Muvazzaf askerlik hizmeti dolayısıyla,

4. Bağlı bulundukları kanunla kurulu kurum veya sandıklardan yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı, yahut toptan ödeme amacıyla,

Feshedilmesi veya gemi adının ölümü veya 14 üncü maddenin 4 üncü bendi sebebiyle son bulması hallerinde gemi adının işe başladığı tarihten itibaren hizmet aktinin devamı süresince her geçen tam yıl için işverençe gemi adamina 30 günlük ücreti tutarında kıdem tazminatı ödenir. Bir yıldan artan süreler için de aynı oran üzerinden ödeme yapılır.

Gemi adamlarının kıdemleri hizmet aktinin devam etmiş veya fasılalarla yeniden akdedilmiş olmasına bakılmaksızın aynı işverenin bir veya değişik gemilerinde ve hizmetinde çalıştığı süreler gözönüne alınarak hesaplanır. Geminin devir veya intikali yahut herhangi bir suretle bir işverenden başka bir işverene geçmesi veya başka bir yere nakli halinde gemiadamının kıdem, işyeri veya işyerlerindeki hizmet akitleri sürelerinin toplamı üzerinden hesaplanır. 12/7/1975 tarihinden itibaren geminin devri veya herhangi bir suretle el değiştirmesi halinde işlemiş kıdem tazminatlarından her iki işveren sorumludur. Ancak

işyerini devreden işverenlerin bu sorumlulukları gemiadamını çalıştırıldıları sürelerle ve devir esnasındaki gemiadamının aldığı ücret seviyesiyle sınırlıdır.⁷

12/7/1975 tarihinden evvel işyeri devrolmuş veya herhangi bir suretle el değiştirmişse devir mukavelesinde aksine bir hüküm yoksa işlemiş kıdem tazminatlarından yeni işveren sorumludur.⁷

Gemiadamının birinci bendin 4 üncü fıkrası hükmünden faydalananabilmesi için aylık veya toptan ödemeye hak kazanmış bulunduğu ve kendisine aylık bağlanması veya toptan ödeme yapılması için yaşlılık sigortası bakımından bağlı bulunduğu kuruma veya sandığa müracaat etmiş olduğunu belgelemesi şarttır. Gemiadamının ölümü halinde bu şart aranmaz.

T.C. Emekli Sandığı Kanunu ve Sosyal Sigortalar Kanununa veya yalnız Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olarak sadece aynı ya da değişik kamu kuruluşlarında geçen hizmet sürelerinin birleştirilmesi suretiyle Sosyal Sigortalar Kanununa göre yaşlılık veya malullük aylığına ya da toptan ödemeye hak kazanan gemiadamına, bu kamu kuruluşlarında geçirdiği hizmet sürelerinin toplamı üzerinden son kamu kuruluşu işverenince kıdem tazminatı ödenir.

Yukarıda belirtilen kamu kuruluşlarında gemiadamının hizmet akdinin evvelce bu maddeye göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirmeyecek şekilde sona ermesi suretiyle geçen hizmet süreleri kıdem tazminatının hesabında dikkate alınmaz.

Ancak, bu tazminatın T.C. Emekli Sandığına tabi olarak geçen hizmet süresine ait kısmı için ödenecek miktar, yaşıllık veya malullük aylığının başlangıç tarihinde T.C. Emekli Sandığı Kanununun yürürlükteki hükümlerine göre emeklilik ikramiyeti için öngörülen mikardan fazla olamaz.

Bu maddede geçen kamu kuruluşları deyimi genel, katma ve özel bütçeli idareler ile 468 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde sayılan kurumları kapsar.

Aynı kıdem süresi için bir defadan fazla kıdem tazminatı veya ikramiye ödenmez.

Kıdem tazminatının hesaplanması, son ücret üzerinden yapılır. Sefer, parça başına akord, götürü veya yüzde usulü gibi ücretin sabit olmadığı hallerde son bir yıllık süre içinde ödenen ücretin o süre içinde çalışılan günlere bölünmesi suretiyle bulunacak ortalama ücret bu tazminatın hesabına esas tutulur.

Ancak, son bir yıl içinde işçi ücretine zam yapıldığı takdirde tazminata esas ücret, gemi adamanın işten ayrılma tarihi ile zamın yapıldığı tarih arasında alınan ücretin aynı süre içinde çalışılan günlere bölünmesi suretiyle hesaplanır.

16 ncı maddenin (D) bendinde sözü geçen tazminat ile bu maddede yer alan kıdem tazminatına esas olacak ücretin hesabında 29 uncu maddenin birinci fıkrasında yazılı ücrete ilaveten gemiadamına sağlanmış olan para ve para ile ölçülmeli mümkün akdi ve kanundan doğan menfaatler de gözönünde tutulur.

Bu maddede belirtilen kıdem tazminatı ile ilgili 30 günlük süre hizmet akitleri veya toplu iş sözleşmeleri ile gemiadamı lehine değiştirilebilir.

---

⁷ 5/5/1981 tarih ve 2457 sayılı Kanunun 1 inci maddesi ile, bu fıkradaki "Bu Kanunun neşri tarihinden itibaren" ibaresi, "12/7/1975 tarihinden itibaren" şeklinde değiştirilmiştir.

(Değişik: 10/12/1982 - 2762/2 md.) Ancak, toplu sözleşmelerle ve hizmet akitleriyle belirlenen kıdem tazminatlarının yıllık miktarı, Devlet Memurları Kanununa tabi en yüksek Devlet memuruna 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre bir hizmet yılı için ödenecek azami emeklilik ikramiyesini geçemez.

Gemiadının ölümü halinde yukarıdaki hükümlere göre doğan tazminat tutarı, kanuni mirasçılara ödenir.

Kıdem tazminatından doğan sorumluluğu işveren, özel şahislara veya sigorta şirketlerine sigorta ettiremez.

İşveren sorumluluğu altında ve sadece yaşlılık, emeklilik, malullük, ölüm ve toptan ödeme hallerine mahsus olmak kaydıyle Devlet veya kanunla kurulu kurumlarda veya % 50 hisseden fazlası Devlete ait bir bankada veya bir kurumda işveren tarafından kıdem tazminatı ile ilgili bir fon tesis edilir.

Fon tesisi ile ilgili hususlar kanunla düzenlenir.

Yurda iade:

Madde 21 – Hizmet aktinin, 14 üncü maddenin, I, II, III ve IV üncü bentlerine göre işveren veya işveren vekili veya gemiadamı tarafından yurt dışında feshi halinde, işveren veya işveren vekili gemiadamını hizmet aktinde başka hükm yoksa, geminin bağlama limanına iade etmek ve gemiadamının iadeye ilişkin ve durumuna uygun yol, iaşe vesair zaruri masraflarını karşılamak veya ödemek zorundadır.

Şu kadar ki, hizmet aktinin feshi 14 üncü maddenin 1inci bendine ve II nci bendin (a) veya (b) fikralarına göre yapılmış ise işveren veya işveren vekili yaptığı iade masraflarını gemiadamından yurtta istiyebilir.

Yabancı gemiadamının iadesi:

Madde 22 – Yabancı gemiadamiyle yapılan hizmet aktinde ayrı bir hükm yoksa, işveren veya işveren vekili yabancı gemiadamını ikametgahının bulunduğu mahal limanına iade etmek zorundadır.

Yurt içinde iade zorunluğu:

Madde 23 – Hizmet aktinin herhangi bir Türk limanında feshi halinde akitte başka hükm yoksa, gemiadamının işveren veya işveren vekili tarafından 21inci maddedeki ölçüler içinde bağlama limanına iadesi zorunludur.

Ancak, hizmet aktinin, 14 üncü maddesinin 1inci bendine göre, feshi halinde bu madde hükmü uygulanmaz.

Iade zorunluluğuna uymamak:

Madde 24 – İşveren veya işveren vekilinin 21 ve 23 üncü maddelerde belirtilen zorunluğa uymaması halinde, gemiadamı yurda dönmek için yaptığı durumuna uygun yol,

iaşe vesair masrafları ve ayrıca 15 günlük ücreti tutarında bir tazminatı işveren veya işveren vekilinden istiyebilir.

Iade hakkında yoksunluk:

Madde 25 – Yabancı bir memlekette işine son verilen veya hizmet akti yabancı bir memlekette sona eren gemiadamı o memlekette denizcilik işleriyle ilgili olsun veya olmasın, başka bir işverenle hizmet akti yaparsa eski işveren veya işveren vekilinin gemiadamını yurda iade zorunluluğu kalkar.

21, 22 ve 23 üncü maddelerde yazılı hallerde gemiadamı, işine son verilmesi yahutta hizmet aktinin sona ermesi gününden başlıyarak bir hafta içinde yurda iade edilmesini istemezse işveren veya işveren vekili iade ile zorunlu tutulamaz.

Bu kanunun 14 üncü maddesinin (1) numaralı bendinin (b) fıkrasında yazılı durumlar gemiadamına yüklenemeyecek sebepler altında doğmuşsa veya gemiadamı için hastalık vesair zorunlu sebepler meydana gelmişse bu maddenin ikinci fıkrasındaki bir haftalık süre, engellerin kalktığı günden itibaren başlar.

İş süresi:

Madde 26 – Genel bakımdan iş süresi, günde sekiz ve haftada kırksekiz saattir. Bu süre haftanın iş günlerine eşit olarak bölünmek suretiyle uygulanır.

İş süresi, gemiadamının iş başında çalıştığı veya vardiya tuttuğu süredir.

İşveren veya işveren vekili, gemiadamının vardiyalarını yemek ve dinlenme zamanlarını bir çizelge ile belirtmek ve bu çizelgeyi gemiadamlarının görebilecekleri bir yere asmak zorundadır.

İstisnalar:

Madde 27 – Aşağıdaki işleri görenler bu kanunun iş sürelerine ilişkin hükümlerine tabi değildirler.

1. Birden fazla kaptanın bulunduğu gemilerde birinci kaptan veya bu kanunun 2 ncı maddesinin (C) fıkrasında yazılı olduğu şekilde kendisine vekalet eden kimse (klavuz kaptanlar dahil),
2. Birden fazla makinistin bulunduğu gemilerde başmakinist,
3. Doktor ve sağlık memurları,
4. Hemşire ve hastabakıcılar,
5. Asli görevleri can, mal ve gemi kurtarma olan kurtarma gemilerinde çalışan gemiadamları,
6. Gemide kendi nam ve hesabına çalışanlar.

Fazla saatlerle çalışma:

Madde 28 – Bu kanuna göre tespit edilmiş bulunan iş sürelerinin aşılması suretiyle yapılan çalışmalar, fazla saatlerde çalışma sayılır.

Yapılacak fazla çalışmanın her saatine ödenecek ücret normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarı % 25 oranında artırılmak suretiyle bulunacak miktardan az olamaz.

Aşağıda yazılı haller fazla saatlerle çalışma sayılmaz.

1. Geminin, gemideki şahısların veya gemi hamulesinin selameti için kaptanın yapılmasını zaruri gördüğü işler,

2. Gümrük, karantina vesair sîhhi formaliteler dolayısıyle yerine getirilmesinde zorunluluk bulunan ilave işler,

3. Gemi seyir halinde veya limanda iken gemide yaptırılan (yangın, gemiyi terketme, denizde çatışma, denizden adam kurtarma ve savunma) talimleri. Fazla saatlerle çalışmaları belgelemek üzere işveren veya işveren vekili noterden tasdikli ayrı bir defter tutmak zorundadır.

Bu defterde gemiadamına uygulanan zam nispetleriyle fazla çalışmanın yapıldığı gün ve o güne düşen miktarı ve gemiadamının hakettiği fazla çalışma ücreti gösterilir. Fazla saatlerle çalışma ücretlerinin asıl ücretler için hizmet aktinde gösterilmiş bulunan zaman, yer ve devrelerde, işveren veya işveren vekili tarafından gemiadamlarına tam olarak ödenmesi zorunludur.

Ücret:

Madde 29 – (Değişik birinci fikra: 17/4/2008-5754/84 md.) Ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkak gemiadamına işi karşılığında işveren veya işveren vekili tarafından ödenen bir meblağdır. Çalıştırılan gemiadamına ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakın özel olarak açılan banka hesabına yatırılmak suretiyle ödenmesi hususunda; tabi olduğu vergi mükellefiyeti türü, işletme büyülüğu, çalıştığı gemiadamı sayısı, işyerinin bulunduğu il ve benzeri gibi unsurları dikkate alarak işverenleri veya işveren vekillerini zorunlu tutmaya, banka hesabına yatırılacak ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakın, brüt ya da kanuni kesintiler düşüldükten sonra kalan net miktar üzerinden olup olmayacağı belirlemeye Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığından sorumlu Devlet Bakanlığı müştereken yetkilidir. Çalıştırdığı gemiadamlarının ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını özel olarak açılan banka hesapları vasıtasyyla ödeme zorunluluğuna tabi tutulan işverenler veya işveren vekilleri, gemiadamlarının ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını özel olarak açılan banka hesapları dışında ödeyemezler. Gemiadamlarının ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakının özel olarak açılan banka hesaplarına yatırılmak suretiyle ödenmesine ilişkin diğer usûl ve esaslar anılan bakanlıklarca müştereken çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

(Değişik ikinci fikra: 17/4/2008-5754/84 md.) Ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakın, gemi adamasına hizmet akdinde gösterilen yer ve devrelerde tam olarak

ödenmesi, işverenler ile işveren vekillerinin birinci fikra uyarınca zorunlu tutulduğu durumlarda ise özel olarak açılan banka hesabına yatırılması mecburidir.

Ücret ödeme devresi bir aydan fazla olamaz.

Hizmet aktinin sona ermesi veya bozulması halinde işveren veya işveren vekili gemiadaminin ücretini derhal ve tam olarak ödemek zorundadır.

Haklı bir sebep olmaksızın işini yapmayan gemiadami, keyfiyet gemi jurnalina kaydedilmek ve jurnalı yoksa bir tutanakla belgelenmek şartıyla bu müddete ait ücretten mahrum edilir. Bu yüzden uğradığı zararın telafisi için işverenin tazminat istemek hakkı saklıdır.

Avans:

Madde 30 – İşveren veya işveren vekili, gemiadamlarının istekleri halinde kendilerine hizmet aktinde yazılı esaslara göre avans ödemeye zorunludur.

Ücret defteri:

Madde 31 – Her gemide, noterlikçe tasdikli bir ücret ödeme defteri tutulur. Şu kadar ki, liman seferi yapan gemilerde bu defter işveren bürosunda da tutulabilir.

Hizmet akitleri gereğince gemiadamlarına yapılacak her çeşit ödemelerin bu deftere kaydedilmesi ve kayıtların imza veya makbuzla belgelenmesi zorunludur.

İstek halinde, bu kayıtların tasdikli bir örneği gemiadamina verilir. Bu muameleler her türlü resimden muaftır.

Belgeye dayanmaksızın yapılan ödeme iddiaları muteber değildir.

Ücretin saklı kısmı:

Madde 32 – Gemiadaminin ücretinin ayda 240 lirası haczedilemez veya başkasına devir ve temlik olunamaz. Ancak gemiadaminin bakmak zorunda olduğu aile üyeleri için hakim tarafından takdir edilecek miktar bu paraya dahil değildir. Bu kayıtlamalar, nafaka borcu alacaklılarının haklarını kaldırılmaz.

İşveren hesabına iaşe:

Madde 33 – Bu kanuna tabi gemilerde iaşe servisi kurulması zorunludur. Gemiadamları hizmete başladığı günden başlayarak hizmetten çıkış anına kadar gemide işveren tarafından bedelsiz iaşe olunurlar. İaşenin zorunlu sebeplerle uygulanamaması halinde işveren veya vekilince başkaca müناسip bir iaşe imkanı sağlanır veya nakden ödeme usulü uygulanır.

Limanlar içinde, şehir hatlarında, körfelerde, göllerde ve akarsularda yolcu ve yük nakleden gemilerde, mavna, şat ve benzerlerinde iaşe servisi kurulması zorunlu değildir. Bu durumda işveren veya işveren vekili iaşe zorunluluğunu nakden ödemek suretiyle yerine getirir.

İkamet yeri sağlanması:

Madde 34 – Gemiadamlarına işe giriş gününden başlıyarak işten çıkış gününe kadar rütbeleri, sayıları ve geminin büyüklüğüne uygun olarak ve yalnız kendileriyle eşyalarına ait olmak üzere gemi içinde ikamet yerleri bedelsiz olarak sağlanır.

Herhangi bir zorunlu sebep yüzünden gemiadamlarının gemide ikametine imkan olmazsa işveren veya işveren vekili tarafından başka bir ikamet imkanı sağlanır.

İkamet yerleri ve iaşe hakkında:

Madde 35 – (Değişik: 4/7/1988 - KHK - 336/1 md.; Aynen kabul: 7/2/1990 - 3612/53 md.)

Bu Kanuna tabi gemilerde gemiadamları tahsis edilen yatma, dinlenme ve yemek yerleriyle gemide bulundurulacak ilaç, tıbbi alet ve malzeme ve revirlerde bulunması gereken şartlar ve gemiadamlarına verilecek iaşe maddelerinin ölçü ve nitelikleri bu şart ve niteliklerinden hangilerinin önemleri bakımından esasa ilişkin ve 1inci derecede ve hangilerinin ise ikinci derecede sayılacakları ve iaşe ile ilgili ne çeşit kurullar kurulacağı ve bu kurulların görev ve yetkileri Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Ulaştırma Bakanlıklar tarafından beraberce hazırlanacak bir yönetmelikte gösterilir.

Gemiadamlı, işveren veya işveren vekili tarafından sağlanacak iaşenin yukarıda sözü geçen yönetmelikte gösterilen ölçülerden noksan olması halinde aradaki farkın bedelini veya iaşenin hiç verilmemesi halinde tamamının bedelini işveren veya işveren vekilinden isteyebilir. Şu kadar ki gemiadamlının iddiasını, tazminde esas teşkil edecek iaşe ve şartlardaki aksamanın vuku bulduğu günde durumu işveren veya işveren vekiline veya kaptana bildirmesi şarttır.

İstisna:

Madde 36 – 35inci maddede sözü geçen yönetmelik hükümleri:⁸

- a) 500 grostonilatodan daha küçük gemiler,
  - b) Balık avı ve benzeri işlerde çalışan gemiler,
  - c) Romorkörler,
  - d) Yüzer vinçler,
- İçin uygulanmaz.

Asgari ücret:

Madde 37 – Gemiadamlarının asgari ücretleri, İş Kanununun ilgili maddesi gereğince tespit olunur.

---

⁸ 2/7/2018 tarihli ve 698 sayılı KHK'nın 28inci maddesi ile bu fikrada yer alan “tüzük” ibaresi “yönetmelik” şeklinde değiştirilmiştir.

Ücret kesintisi:

Madde 38 – İşveren veya işveren vekili toplu iş sözleşmesi ve hizmet akitlerinde gösterilmiş olan sebepler dışında gemiadamına ücret kesintisi cezası uygulayamaz.

Gemiadamları ücretlerinden ceza olarak yapılacak kesintilerin gemiadamına hemen sebepleriyle bildirilmesi gereklidir. Gemiadamları ücretlerinden bu yolda yapılacak kesintiler bir ayda üç gündelikten fazla olamaz.

Gemiadamlarından kesilen ücret kesimi cezaları hakkında İş Kanununun aynı konuya ilişkin diğer hükümleri uygulanır.

Zarar karşılığı kesinti:

Madde 39 – Hizmet akitlerinde işveren veya işveren vekilinin tazminat karşılığı olarak gemiadamları ücretlerinden geçici olarak alıkoyacağı miktar on haftada eşit taksitlerle kesilmek üzere gemiadamının on günlük ücret tutarından fazla olamaz. Tazminat karşılığı bu kesintiler, bütün iş süresi içindir ve bundan bir miktar mahsubedilince yeniden aynı esaslar dairesinde kesinti yapılabilir.

Tazminat kesintileri, mahsup yapılmasını gerektirecek bir zarar yapılmadan işten ayrılma hallerinde gemiadamına kesintsiz olarak geri verilir. Tazminat karşılığı geçici olarak alikonulan paradan, mahsup yapılması gerekīği zaman gemiadamı isterse işveren kendisine mahsubun hangi esaslara göre yapıldığını anlatmak ve buna ait hesaplarla fatura ve başka belgeleri göstermek zorundadır.

Tazminat karşılığı olarak alikonulan paradan ancak o gemiadamı tarafından yapılan zarar için mahsup yapılır.

Tazminat kesintileri milli bankalardan birisine en geç üç ay içinde yatırılır. Banka faizleriyle diğer gelirleri işçilere iadesine kesinti ile birlikte ödenir.

Yıllık ücretli izin:

Madde 40 – Aynı işveren emrinde veya aynı gemide bir takvim yılı içinde bir veya birkaç hizmet aktine dayanarak en az altı ay çalışmış olan gemiadamı, yıllık ücretli izine hak kazanır.

İzin süresi, altı aydan bir yıla kadar hizmeti olan gemiadamları için 15 günden ve bir yıl ve daha fazla hizmeti olanlar için yılda bir aydan az olamaz.

İzin işverenin uygun olacağı bir zamanda kullanılır. Bu haktan feragat edilemez.

Bir aylık izin, tarafların rızasıyle aynı yıl içinde kullanılmak suretiyle ikiye bölünebilir.

Gemiadamı, yıllık ücretli iznini yabancı bir memleket limanında veya hizmet aktinin yapılmış bulunduğu mahalden gayri bir yerde kullanmaya zorlanamaz.

Gemiadamı, dilerse, işveren veya işveren vekilinden ücretli izne ilişkin olarak 7 güne kadar ücretsiz yol izni de istiyebilir.

(İptal yedinci fikra: Anayasa Mahkemesinin 1/2/2024 Tarihli ve E: 2022/154, K: 2024/33 Sayılı Kararı ile.)

Hafta tatili:

Madde 41 – Liman hizmeti ve şehir hattı gemilerinde gemiadamının haftada altı günden fazla çalıştırılması yasaktır. Bunlardan hafta tatili günü çalıştırılanlara, haftanın diğer bir gününde nöbetleşe izin verilir.

Hafta tatili ücreti:

Madde 42 – Bu kanunun uygulandığı gemilerde, haftanın tatilden önceki günlerinde sürekli olarak çalışmış bulunan gemiadamlarına çalışılmayan hafta tatili günü için işveren veya işveren vekili tarafından bir iş karşılığı olmaksızın ve ücret ödeme şekline bakılmaksızın bir gündelik tutarında ücret ödenir.

Evlenmelerde üç güne, ana ve babanın, karı ve kocanın, kardeş ve çocukların ölümünde iki güne kadar verilmesi gereken izin süreleriyle bir haftalık süre içinde kalmak üzere işveren tarafından verilen diğer izinler ve hekim raporlarıyla verilen dinlenme ve hastalık izinleri, fiilen çalışılmış günler gibi hesaba katılır.

Zorlayıcı ve ekonomik bir sebep olmadan gemideki çalışmaların haftanın bir veya birkaç gününde işveren veya işveren vekili tarafından tatil edilmesi halinde, haftanın çalışılmayan günleri, ücretli hafta tatiline hak kazanmak için çalışılması gereken altı günün hesabında gözönünde tutulur.

Gemide işin bir haftadan fazla süre ile tatil edilmesini gerektiren zorlayıcı sebepler ortaya çıktığı zaman, bu süreye rastlıyan hafta tatili ücreti, yarım gündelik tutarında ödenir.

Kısa, yakın ve uzak sefer yapan gemilerde çalışan gemiadamlarına işveren veya işveren vekili tarafından geminin seferde bulunduğu müddete rastlıyan hafta tatili günleri için yukarıdaki şartlar aranmaksızın ve bir iş karşılığı olmaksızın, ayrıca bir gündelik tutarında hafta tatili ücreti ödenir.

Genel tatil ücreti:

Madde 43 – Bu kanun kapsamına giren gemilerde çalışan gemiadamlarına, 2739 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Kanunu ile anılan kanuna ek 3466 ve 221 sayılı kanunlarda yazılı bulunan ulusal bayram ve genel tatil günlerinde, bir iş karşılığı olmaksızın bir günlük ücreti tutarında tatil ücreti, ücret ödeme şekline bakılmaksızın ayrıca ödenir.

Tatil ücretlerine girmeyen kısımlar:

Madde 44 – Fazla çalışma karşılığı olarak alınan ücret ve primlerle sosyal yardımlar, ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri için verilen ücretlerin tespitinde hesaba katılmaz.

Geçici iş göremezlik:

Madde 45 – Gemiadamlarına, geçici iş göremezlik ödeneği ödenmesi gerektiği zamanlarda, geçici iş göremezlik süresine rastlıyan ulusal bayram, genel tatil ve hafta tatili ödenekleri, aynı ölçülerle ödeme yapan kurum ve sandıklar tarafından ödenir.

Görevli ve yetkili mahkeme:

Madde 46 – Bu kanun kapsamına giren gemiadamları ile bunların işveren veya işveren vekilleri arasında bu kanundan veya hizmet aktinden doğan davalar hakkında, 5521 sayılı kanun hükümleri uygulanır.

Hizmet aktinde ayrıca bir hüküm yoksa dava, geminin bağlama limanında iş davalarını bakmaya yetkili mahkemedede görülür.

Bildirimler:

Madde 47 – Bildirimlerin ilgiliye yazılı olarak ve imza karşılığında yapılması gereklidir. Bildirim yapılan kişi bunu imzalamazsa; durum o yerde tutanakla tespit edilir. Ancak, 7201 sayılı kanun kapsamına giren tebligat, anılan kanun hükümlerine göre yapılır.

Saklı hükümler:

Madde 48 – Bu kanun hükümleri, gemiadamına daha elverişli hak ve menfaatler sağlayan kanun, toplu iş sözleşmesi, hizmet akti, örf ve adetlerden doğan haklara halel getirmez. Bu kanunun uygulanması sonucu olarak işverene düşen yükümlülükler, gemiadamlarının ücret vesair haklarının daha aşağı hadlere indirilmesine sebep tutulamaz.

Denetim ve teftiş:

Madde 49 – Bu kanun hükümlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak üzere yapılması gereken takip, denetim ve teftişler Çalışma Bakanlığı tarafından yapılır. Bu konuda İş Kanununun iş hayatının denetim ve teftişine ilişkin hükümleri ve aynı kanunun bu hükümlerle ilgili ceza maddeleri uygulanır.

Ceza hükümleri:

Madde 50 – (Değişik: 24/4/2003-4854/1 md.)

- a) Kanunun 5 inci maddesi gereğince gemi adamları ile yazılı akit yapmayan,
- b) (Mülga: 10/9/2014-6552/144 md.)
- c) (Değişik: 23/1/2008-5728/319 md.) 12 nci madde gereğince işinden ayrılan gemi adamına çalışma belgesi vermeyen, beş işçiye kadar (beş işçi dahil) işçi çalıştırılan işveren veya vekili binbeşyüz Türk Lirası, daha fazla işçi çalıştırılanlara üçbin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

- ç) (Değişik: 23/1/2008-5728/319 md.) 13 üncü madde gereğince engelli ve eski hükümlü gemi adamı çalışma ile ilgili kanun ve yönetmelik hükümlerine uymayan işveren

veya işveren vekiline çalışmadığı her engelli veya eski hükümlü ve çalışmadığı her ay için ikibin Türk Lirası idarî para cezası verilir.⁹¹⁰

Madde 51 – (Değişik: 23/1/2008-5728/320 md.)

1. a) 20 nci madde gereğince gemiadamının kıdem tazminatını ödemeyen,
- b) 28 inci madde gereğince gemiadamının fazla çalışma ücretini ödemeyen,
- c) 29 uncu madde gereğince gemiadamının ücretini zamanında ve tam olarak ödemeyen,
- ç) 33 üncü maddede sözü geçen iaşe veya nakden ödeme zorunluluğuna uymayan,
- d) 37 nci maddede sözü geçen asgari ücretten aşağı ücret ödeyen,

İşveren veya işveren vekili hakkında, bu durumda olan her gemiadamına karşılık, ödediği meblağ veya temin ile mükellef olduğu iaşenin tekabül ettiği bedelin, bin Türk Lirasından aşağı olmamak üzere iki katı tutarında idarî para cezası verilir.

2. a) 21 ve 23 üncü maddeler gereğince gemiadamının iade zorunluluğuna uymayan,
- b) 26 ncı maddede gösterilen iş sürelerine uymayan,

İşveren veya işveren vekili hakkında bin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

(Ek fıkra: 17/4/2008-5754/84 md.) Gemiadamının ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına yatırmayan işveren, işveren vekili hakkında, bu durumda olan her gemiadamı için bin iki yüz Yeni Türk Lirası idarı para cezası verilir.

Birinci fikradaki fiiller yurt dışında işlendiği takdirde verilecek cezalar iki kat olarak uygulanır. 20 nci madde hükümlerine aykırı harekette bulunarak kıdem tazminatının öngörülen esaslar dışında veya saptanın miktar veya tavan aşılı olarak ödenmesi için emir veya talimat veren veya bu yolda hareket eden özel veya kamu kurumu veya kuruluşlarının yönetim kurulu üyeleri, genel müdür, müessese müdürü, muhasebe müdürü gibi yetkili sorumluları hakkında, fiil daha ağır cezayı gerektiren bir suç teşkil etmediği takdirde altı aydan iki seneye kadar hapis ve adlı para cezasına hükmolunur. Kanuna aykırı olarak fazla ödenen miktarın da ayrıca Hazine lehine re'sen tahsiline karar verilir.

Madde 52 – Bu kanunun 35 inci maddesinde bahsi geçen yönetmelikte esasa müteallik ve birinci derecede olarak gösterilmiş bulunan vasif ve şartlara riayet etmiyen işveren veya işveren vekili hakkında bin Türk Lirası idarî para cezası,¹¹

İkinci derecede olarak gösterilen vasif ve şartlara riayet etmiyen işveren veya işveren vekili hakkında beş yüz Türk Lirası idarî para cezası verilir.¹²

⁹ 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu bentte yer alan “sakat” ibareleri “engelli” şeklinde değiştirilmiştir.

¹⁰ 2/7/2018 tarihli ve 698 sayılı KHK'nın 28 inci maddesi ile bu fıkarda yer alan “tüziük” ibaresi “yönetmelik” şeklinde değiştirilmiştir.

¹¹ 2/7/2018 tarihli ve 698 sayılı KHK'nın 28 inci maddesi ile bu fıkarda yer alan “tüzükte” ibaresi “yönetmelikte” şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 53 – a) Gemiadamı ücretlerinden 38 inci maddede gösterilen esaslar dışında para cezası uygulayan,

b) 39 uncu maddede sözü edilen zarar karşılığı kesintileri, anılan madde hükümlerine uymayarak yapan,

c) 40 incı madde gereğince gemiadamına yıllık ücretli izin vermiyen,

ç) 41 inci madde gereğince gemiadamlarına hafta tatili izni uygulamayan,

d) 42 nci madde gereğince gemiadamına hafta tatili ücretini ödemeyen,

e) 43 üncü madde gereğince gemiadamına genel tatil ücretini ödemeyen,

İşveren veya işveren vekili hakkında beşyüz Türk Lirası idarî para cezası verilir.¹²

Bu kanundan doğan suçlara müteallik davalar, geminin bağlama limanındaki, sulh ceza mahkemelerinde görülür.

(**Mülga üçüncü fıkra: 23/1/2008-5728/578 md.**)

Yürürlükten kaldırılan kanunlar:

Madde 54 – 10/3/1954 tarihli 6379 sayılı ve 25/5/1959 tarihli 7283 sayılı kanunlar yürürlükten kaldırılmıştır.

Yönetmelik:¹³

Madde 55 – Bu kanunun 35 inci maddesinde sözü geçen yönetmelik çıkarılınca kadar, bu kanunla yürürlükten kaldırılan 6379 sayılı Kanunun 31 inci maddesine dayanılarak çıkarılmış bulunan 7/2/1958 tarihli ve 4/9968 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesiyle yürürlüğe konulan (Gemiadamlarının Sağlık, İlaç ve İkamet Şartlarını Gösterir Tüzük) ün aynı konulara ilişkin hükümleri uygulanır.

Ek Madde 1- (Ek: 24/4/2003-4854/2 md.; Değişik: 23/1/2008-5728/323 md.)

Bu Kanunda yazılı idarî para cezaları geminin bağlama limanının bulunduğu yer Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bölge müdürlüğe verilir.

Geçici Madde 1 – (4/7/1975 tarih ve 1926 sayılı Kanunun numarasız geçici maddesi olup teselsül için numaralandırılmıştır.)

¹² 24/4/2003 tarihli ve 4854 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, 52 nci maddenin birinci fıkrasında yer alan "2000 liradan az olmamak üzere ağır para cezası" ibaresi "yediyüzmilyon lira idarî para cezası", ikinci fıkrada yer alan "250 liradan az olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur." ibaresi, "üçyüzellimilyon lira idarî para cezası verilir.;" 53 üncü maddede yer alan "500 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur." ibaresi, "dörtyüzmilyon lira idarî para cezası verilir." şeklinde değiştirilmiştir. Daha sonra 23/1/2008 tarihili ve 5728 sayılı Kanunun 321 inci maddesiyle; 52 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "yediyüzmilyon lira" ibaresi "bin Türk Lirası" ve ikinci fıkrasında yer alan "üçyüzellimilyon lira" ibaresi "beşyüz Türk Lirası" şeklinde, 322 nci maddesiyle; 53 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "dörtyüzmilyon lira" ibaresi "beşyüz Türk Lirası" şeklinde değiştirilmiştir.

¹³ 2/7/2018 tarihli ve 698 sayılı KHK'nin 28 inci maddesi ile bu maddenin başlığı "Tüzük;" iken "Yönetmelik" şeklinde ve birinci fıkrasında "sözü geçen" ibaresinden sonra yer alan "tüzük" ibaresi "yönetmelik" şeklinde, değiştirilmiştir.

20 nci maddenin son fikrası gereğince tesisi öngörülen Fona ilişkin kanun çıkarılınca kadar, kıdem tazminatının işveren tarafından doğrudan doğruya ödenmesine devam olunur.

Ek Geçici Madde 1 – (10/12/1982 tarih ve 2762 sayılı kanunla eklenen numarasız ek geçici madde olup, teselsül için numaralandırılmıştır.)

Kıdem tazminatının yıllık tavan miktarı ile Devlet Memurları Kanununa tabi en yüksek Devlet memuruna 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre bir hizmet yılı için ödenecek azami emekli ikramiye miktarı eşitleninceye kadar, beher yıl için ödenecek kıdem tazminatı tavanı 2 500 göstergenin bütçe kanunları ile belirlenen memur aylık katsayısı ile çarpılması suretiyle bulunacak tutar ile (75 000) yetmişbeşbin lira arasındaki farkın dörtte birinin (75 000) yetmişbeşbin liraya eklenmesi suretiyle tespit edilir.

Madde 56 – Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 57 – Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

20/4/1967 TARİHLİ VE 854 SAYILI ANA KANUNA İŞLENEMİYEN GEÇİCİ MADDELER:

1) 17/10/1980 tarih ve 2319 sayılı Kanuna 5/5/1981 tarih ve 2457 sayılı Kanunla eklenen geçici maddeler:

Geçici Madde 1 – 12/9/1980 ile 23/10/1980 tarihleri arasında işten ayrılan hizmet erbabına ödenen veya hak edilmiş olmakla beraber henüz kısmen veya tamamen ödenmeyen kıdem tazminatlarının, 854 sayılı Deniz İş Kanununun 2319 sayılı Kanunla değişik 20 nci maddesi ile 1475 sayılı İş Kanununun 2320 sayılı Kanunla değişik 14 üncü maddesinde belirtilen esaslara göre hesaplanan miktarı veya tavanı aşan kısımları, işveren tarafından herhangi bir nedenle hizmet erbabından geri istenemez, alınamaz veya yapılacak kanuni kesintiler dışında eksik ödenemez.

Geçici Madde 2 – 12/9/1980 ile 23/10/1980 tarihleri arasında işten ayrılan hizmet erbabına herhangi bir sebeple ödenmemiş bulunan kıdem tazminatlarının vergiden istisna edilecek kısmı, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 2320 sayılı Kanunla değişik 25 inci maddesinin 7 nci fikrasına göre hesaplanır ve istisna miktarını aşan kısmı, ödemenin yapıldığı anda, Gelir Vergisi Kanununun işten ayrılma tarihinde yürürlükte bulunan hükümlerine göre işveren tarafından vergi tevkifatına tabi tutulur.

Geçici Madde 3 – 12/9/1980 ile 23/10/1980 tarihleri arasında işten ayrılan hizmet erbabı ile ilgili olarak işverenler (Genel ve Katma Bütçeye dahil idareler, Mahalli İdareler, Kamu İktisadi Teşebbüsleri, Döner Sermayeler ve Fonlar ile diğer kamu kurumları dahil), her hizmet erbabı için ayrı ayrı olmak üzere, ödedikleri kıdem tazminatının miktarını, bunlar üzerinden tevkif ettikleri vergileri, işten ayrılan hizmet erbabına yaptıkları diğer yıllık ücret ödemeleri ile bunlar üzerinden tevkif ettikleri vergileri, hizmet erbabının kıdem tazminatına esas hizmet sürelerini, kıdem tazminatının vergiden istisna edilen miktarlarını ve hizmet erbabının adı soyadı ve adreslerini gösterir cetvelleri ikişer nüsha olarak düzenlemek, tasdik etmek ve bir nüshasını bu kanunun yayımı tarihinden itibaren bir ay içinde vergi sorumlusu sıfatıyla bağlı oldukları vergi dairelerine, diğer nüshasını Maliye Bakanlığına göndermek zorundadırlar.

Vergi daireleri tarafından işverenlerce verilecek cetveller üzerinde 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 2320 sayılı Kanunla değişik 25inci maddesinin 7nci fıkrası hükmü dikkate alınarak, her hizmet erbabı için ayrı ayrı hesaplanacak vergi farkları bir ay içinde ibbarname ile hizmet erbabına tebliğ edilir. Bu suretle tebliğ edilen vergi farkları tebliğ tarihinde 1980 takvim yılına ilişkin olarak ikmalen tarh olunmuş addolunur.

Hizmet erbabı kendilerine tebliğ edilen bu vergileri, tebliğ tarihini takip eden 12 ay içinde ve 6 eşit taksitte kendilerine tebliğatı yapan vergi dairesine yatırmak zorundadırlar. Vadesinde ödenmeyen vergiler için 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkındaki Kanun hükümleri uygulanır.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu uyarınca yıllık beyanname veren mükelleflerin, bu madde hükmüne göre 1980 takvim yılı geliri olarak vergilendirilen ücretleri yıllık gelir vergisi beyannamelerine dahil edilmez ve bu maddeye göre ödenen vergiler yıllık beyannameler üzerinden hesaplanacak vergilerden mahsup edilmez.

İşverenlerin (muhtasar beyanname verme yükümlülüğü olmayanlar hariç) eksik, yanlış veya yanlıltıcı bilgi vermesi veya süresinde bilgi vermemesi nedeniyle zamanında tarh ve tahsil edilemeyen vergiler, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun hükümlerine göre cezalı olarak işverenler adına tarh olunur. İşverenlerin münhasıran bu surette ödeyecekleri vergiler için asıl mükelleflere rücu hakkı saklıdır.

854 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ GÖSTERİR LİSTE

Değiştiren Kanunun/ KHK'nın Numarası	854 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
1926	20	1/2/1974 tarihinden geçerli olmak üzere 12/7/1975

2319	20	12/9/1980
	51	23/10/1980
2457	20	12/9/1980
2762	20, Ek Geçici Madde	1/1/1983
KHK/336	35	5/8/1988
4854	51, 52, 53	6/5/2003
5728	50, 51, 52, 53, Ek Madde 1	8/2/2008
5754	6, 29, 51	8/5/2008
6462	13, 14, 50	3/5/2013
6552	11, 50	11/9/2014
KHK/698	1, 13, 36, 50, 52, 55	24/6/2018 tarihinde birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının andıçerek görevye başladığı tarihte
Anayasa Mahkemesinin 1/2/2024 Tarihli ve E: 2022/154, K: 2024/33 Sayılı Kararı	40	Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra (14/9/2024)